

Regeringskansliet
(Justitiedepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Tydligare regler vid konsumentavtal (Ds 2019:3)

Ställningstagande

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet tillstyrker förslagen i huvudsak, men ifrågasätter genomförandesättet på en punkt.

Överväganden

Lagstiftningsärendet har initierats av EU-kommissionens kritik mot Sveriges genomförande av konsumenträttighetsdirektivet 2011/83/EU, CRD (efter *Consumer Rights Directive*).

Det finns tillräcklig anledning att försöka efterkomma kommissionens påpekanden, särskilt som de sällan innebär någon ändring av gällande rätt och samtidigt tydliggör regelinhållet för en större allmänhet.

De viktigaste förtydligandena är troligen de som föreslås införas i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför fasta affärslokaler, DAvtL, rörande dels bestämmelserna om ångerformuläret, dels bestämmelsen om att konsumenten i allmänhet inte blir betalningsskyldig för avtal om digitalt innehåll som tillhandahållits på annat sätt än genom fysiskt medium (streamingtjänster m.m.) om ångerrätten sedermera utövas.

I materiellt hänseende åstadkoms på en punkt ett stärkt konsumentskydd,¹ och på en annan en rimlighetsventil för näringsidkaren,² varav båda punkterna på det hela taget är mindre betydelsefulla.

¹ Förslaget till 6 § andra stycket konsumentköplagen (1990:932).

² Förslaget till 2 kap. 2 § första stycket 18 DAvtL.

I promemorian diskuteras huruvida en definition av termen garanti bör införas i likhet med art. 2.14 CRD och svaret är nekande.³ Fakultetsnämnden är ense med departementet i detta avseende. Fakultetsnämnden instämmer i uppfattningen att garantitermen har hanterats särskilt inkonsekvent i den svenska språkversionen av direktivet. Fakultetsnämnden instämmer också i att uttrycket rättslig garanti i direktivet är oklart (närmast att jämföras med lagfäst felansvar),⁴ liksom uttryckets förhållande till andra garantiuttryck i EU:s konsumentlagstiftning.⁵ Dessa oklarheter kan tänkas ligga bakom de inkonsekvenser som den svenska språkversionen av direktivet innehåller.

Valet i departementspromemorian att avstå från att införa något av uttrycken garanti eller kommersiell garanti i definitionslistorna i DAvtL och marknadsföringslagen (2008:486) är troligen det som bäst balanserar svensk och övrig nordisk förmögenhetsrättslig begreppstradition med gällande och kommande EU-direktiv på området. I stället bör enligt förslaget införas vad som antas motsvara direktivets definition direkt i de (två) bestämmelser där termen garanti i svensk konsumenträttslagstiftning infördes i anledning av CRD, och därigenom undvika en koncis legaldefinition av garantibegreppet. Fakultetsnämnden instämmer i att detta övervägande framstår som det bästa som står till buds för att lösa det aktuella genomförandeproblemet, särskilt eftersom en legaldefinition skulle kunna komma i konflikt med den nationella uppfattningen och innebära en klar försämring av den nuvarande konsumentskyddsnivån beträffande innebörden av garantibegreppet. Fakultetsnämnden tillstyrker därför detta grepp som genomförandelösning i och för sig, men har en anmärkning i detalj.

I de föreslagna bestämmelserna, *2 kap. 2 § första stycket 12 DAvtL* och *22 a § första stycket 7 MFL*, har av oklar anledning utelämnats en passus som art. 2.14 CRD innehåller,

³ S. 41 f.

⁴ I engelsk språkversion "legal guarantee".

⁵ En återkommande brist i EU-definitionerna av garanti/kommersiell garanti/köpgaranti (i engelsk språkversion "guarantee"/"commercial guarantee") är att de inte anknyter till kraven på prestationen (t.ex. prestanda, hållbarhet eller annan egenskap), vilket ju vanligen är det som man förknippar med garantier, utan till *de av garanten uppgivna rättsföljderna* av garantiavvikelse, dvs. vilka anspråk som kan göras gällande av konsumenten. Utöver art. 2.14 CRD, se art. 1.2 e konsumentköpsdirektivet 1999/44/EG och art. 2 g direktivförslaget om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor, KOM(2015) 635 slutlig. Visst förekommer det att garantier innehåller uppgifter om rättsföljder, men förekomsten av rättsföljdsutfästelser uppfattas knappast i allmänhet utgöra garantirekvisit, i vart fall inte enligt svensk och övrig nordisk rätt. Eftersom garantiuttrycket i övrigt – i den mån någon relevant innebörd kan utläsas – används i samband med frågeställningarna om antingen varans avtalsenlighet eller om vilken ansvarsperiod som ska gälla, se t.ex. art. 5.1 e, art. 6.1 i CRD samt motiveringen s. 6, 10 f. och 13, direktivskälen p. 6 och art. 15 i det nämnda direktivförslaget KOM(2015) 635 slutlig, får man anta att också EU-lagstiftaren tänker sig att garantier/kommersiella garantier/köpgarantier kan vara giltiga även om de inte innehåller åtaganden om rättsföljder.

Definitionerna innehåller också den för konsumentskyddet påtagliga bristen att utfästelsen måste gå "utöver" kraven på prestationens avtalsenlighet. Av svensk och övrig nordisk rätt innebär en garanti bland mycket annat att omvänd bevisbörda avseende förekomsten av ursprungligt fel gäller för defekter som framträder under garantitiden även om garantin i egenskapshänseende inte omfattat mera än vad som följer av lag eller annars gällande regler. Dessutom lindras garantimottagarens skyldighet att undersöka och lämna underrättelse om defekterna, utan att detta behöver framgå av garantin/åtagandet/utfästelsen. Härtill kommer att skadeståndsansvaret i allmänhet blir strikt även om så inte annars skulle vara fallet, och detta såsom en följd av rättssystemet, inte för att garanten själv åtagit sig detta. Och därtill finns för garantimottagaren ytterligare positiva effekter.

nämligen ”eller andra eventuella krav som inte hänför sig till överensstämmelsen”.⁶ Avsaknaden av passusen innebär att direktivgenomförandet av CRD alltså skulle kunna ifrågasättas. Detta bör åtgärdas, särskilt eftersom ett tillägg i form av passusen knappast kan anses innebära någon eftergift i förhållande till svensk eller övrig nordisk rätt.

⁶ I engelsk språkversion ”or any other requirements not related to conformity”.